

עפ"ת (מרכז) 38792-02-18 - פלוני נ' מדינת ישראל

עפ"ת (מרכז) 38792-02-18 - פלוני נ' מדינת ישראל מחוזי מרכז

עפ"ת (מרכז) 38792-02-18

פלוני

באמצעות עו"ד אילון אורון

נגד

מדינת ישראל

באמצעות פמ"מ וע"י עו"ד שירה סוכצקי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

[13.05.2019]

כבוד השופטת מרשק מרום, אב"ד

כבוד השופטת מיכל ברק נבו

כבוד השופט עוז ניר-נאוי

פסק דין

1. המערער הגיש ערעור על הכרעת-הדין וגזר-הדין שניתנו בבית-המשפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (כבוד השופטת רות רז) בגמ"ר 4265-12-14, במסגרתו הורשע המערער ביום 2.7.17 בעבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] תשכ"א-1961 [להלן: "הפקודה"].
ביום 18.1.18 נגזרו על המערער מאסר בפועל בן 10 חודשים; מאסר על תנאי בן 12 חודשים למשך 3 שנים, לבל יעבור עבירה בה הורשע או עבירה של נהיגה בזמן פסילה; פסילה בת 10 שנים; פסילה על תנאי בת 12 חודשים למשך 3 שנים; קנס בסך 10,000 ₪; פיצוי להורי המנוח בסך 20,000 ₪.
2. בפתח הדיון שהתקיים לפנינו ביום 30.12.18 הודיע ב"כ המערער כי הוא חוזר בו מהערעור לעניין הכרעת-הדין. לפיכך, אנו מורים על דחיית הערעור באשר להכרעת-הדין, ופסק-הדין יתמקד בערעור על חומרת העונש בלבד.
העובדות

3. על-פי כתב-האישום והכרעת-הדין, ביום 20.9.14 נהג המערער ברכב בכביש 40, מכיוון דרום לצפון, והגיע לצומת עדנים מתוך כוונה לפנות שמאלה ליישוב עדנים. המדובר בדרך בינעירונית דו-מסלולית, דו-סטריט, ובה שני נתיבים לכל כיוון, המופרדת על ידי אי תנועה בנוי ללא גדר, מהירות מותרת עד 90 קמ"ש עם ראות טובה במקום; בכיוון נסיעת המערער שני נתיבים לכיוון צפון לישר, וכן נתיב נוסף בצומת לפונים לשמאל; שדה ראיה בכיוון נסיעת המערער היה פתוח למרחק 236.2 מטרים לפחות. אותה עת נהג בכביש זה מורג אמרגי ז"ל רכוב על אופנוע, מכיוון צפון לדרום במהירות של כ-115 קמ"ש, והתקרב בנסיעה לצומת. לפני המנוח ובכיוון נסיעתו נהג עמו בכביש רוכב אופנוע נוסף. בהגיעו אל הצומת, החל המערער פונה שמאלה בנסיעה רצופה, וזאת מבלי לעצור את הרכב על קו העצירה, ומבלי ליתן זכות קדימה כנדרש לאופנועים אשר הגיעו בסמוך לצומת. בשלב זה, הצליח הרוכב הנוסף להתחמק מפגיעה ברכב המערער, אשר החל בכניסה לצומת, וזאת על ידי הטיית האופנוע לימין. המערער המשיך בנסיעה אל תוך הצומת, והמנוח אשר הגיע אל הצומת זמן קצר ביותר לאחר הרוכב הנוסף, בלם את האופנוע על מנת להימנע מפגיעה ברכב המערער, אשר חסם את נתיב נסיעתו, החליק על צדו והמשיך בהחלקה עד להתנגשות ברכב המערער. כתוצאה מהתאונה נהרג זיו במקום.
4. בהכרעת-הדין קבע בית-המשפט קמא (בעמ' 107):
- "לאחר שמיעת העדויות ובחינת חומר הראיות הגעתי לכלל מסקנה כי הוכחה בפני מעבר לספק סביר אחריותו של הנאשם לתאונה ולתוצאותיה. הנאשם לא נתן זכות קדימה למנוח, לא הבחין בו מבעוד מועד, חסם דרכו וכתוצאה מכך ארעה ההתנגשות שהביאה למותו של המנוח. הנאשם היה מחויב במתן זכות קדימה לאופנועים שהגיעו מולו על פי הוראת תקנה 64(א)(2) לתקנות התעבורה, לפיה על נוהג ברכב המתקרב לצומת או הנמצא בצומת ועומד לפנות שמאלה או לפנות בפניית פרסה לשמאל לתת זכות קדימה לרכב הבא ממולו והנמצא בצומת או קרוב לצומת.
- [...] מחומר הראיות עולה כי למרות שדה ראיה פתוח לפניו לא הבחין הנאשם מבעוד מועד בשני האופנועים בשעה שהיה עליו להבחין בהם, נכנס לצומת מבלי לתת להם זכות קדימה וחסם דרכם. האופנוע הראשון הצליח לסטות ימינה ולהתחמק מתאונה אך הנאשם חסם דרכו של המנוח וגרם לתאונה [...] אני דוחה טענת ההגנה כי בשל מהירות נסיעה גבוהה של המנוח לא יכול היה הנאשם להבחין בו טרם התחלת הפניה ואני דוחה את הטענה כי בשל מהירות הנסיעה הגבוהה נותק הקשר הסיבתי בין רשלנות הנאשם לגרם התאונה".
- גזר-הדין של בית-המשפט קמא
5. בית-המשפט קמא קבע, כי הקו המנחה בפסיקה לגבי מדיניות הענישה הראויה הוא של השתת מאסר בפועל מאחורי סורג ובריש עקב הפגיעה בערך העליון של שמירה על החיים, במטרה להילחם בנגע תאונות הדרכים הקטלניות, ומטרתה להעביר מסר ברור לציבור.
6. לענין רמת הרשלנות נקבע כי רשלנות המערער התבטאה בכך שלמרות תנאים של שדה ראיה פתוח, לא הבחין באופנועים אלא לאחר ההתנגשות. המערער נעצר טרם כניסתו לצומת אך בחר לבצע את הפניה שמאלה על אף שהבחין באורות של כלי רכב בטווח ראייתו. עם זאת, לא מדובר בנסיבות בהן התפרץ המערער לצומת או נהג במהירות שאינה מתאימה לתנאי הדרך. המנוח נהג במהירות של כ-120 קמ"ש, שאמנם עולה על המותר, אך נמצאת בגדר הצפיות של הנהג, ויש בה, אם בכלל, תרומת רשלנות מזערית. בנסיבות אלה נקבע, כי רשלנות המערער היא בינונית.

7. לאחר סקירת פסיקה, לרבות זו שהובאה על-ידי ב"כ הצדדים, קבע בית-המשפט קמא מתחם עונש הולם שנע בין 7 ועד 18 חודשי מאסר בפועל, ופסילה למשך 10 שנים.
8. באשר לגזירת עונשו של המערער בתוך המתחם נקבע, כי יש להתחשב באיזון האינטרס הציבורי אל מול האינטרס האישי של המערער. על בית-המשפט ליטול חלק במלחמה בתאונות הדרכים ולסייע במיגורן, בדרך של החדרת מודעות לכללי נהיגה זהירה והשתת ענישה מחמירה ההולמת את הערך של הפגיעה בחיי אדם, כאשר מול עיני בית המשפט עומד קורבן התאונה. איזון האינטרסים השונים מחייב מתן משקל יתר לאינטרס הציבורי.
9. באשר לנסיבותיו האישיות של המערער צוין, כי המדובר באדם נורמטיבי, בעל עבר תעבורתי תקין במשך למעלה מארבעים שנות נהיגה, כשלחובתו הרשעות בעבירות מסוג ברירות משפט בלבד, האחרונה משנת 2008.
10. בית-המשפט קמא סקר את תכני תסקיר שירות המבחן שהוגש לעיונו ולפיו, מאז התאונה חווה המערער פגיעה בכל מישורי חייו, חלה נסיגה במצבו הבריאותי, הוא הפסיק לעבוד ותיאר תסמינים האופייניים לנפגעי טראומה. למערער תחושות אבל על מות המנוח שהיה מוכר לבנו. שירות המבחן התרשם כי לא נשקף מפניו סיכון, וראה חשיבות בכך שהענישה תכלול צו מבחן ושילוב בקבוצה טיפולית. השירות ביקש להתחשב בגילו של המערער (65) ובהיותו מעורב לראשונה בתאונה, והמליץ להטיל עליו עונש מאסר לנשיאה בדרך של בעבודות שירות.
11. בגזר-הדין צוין, כי המערער הביע כאב, התאונה מהווה אירוע טרגי עבורו ועבור בני משפחתו, אך על-פי הפסיקה, נסיבותיו האישיות אינן בעלות משקל מכריע ונסוגות אל מול האינטרס הציבורי בעבירה בה עסקין.
12. בית-המשפט קמא סקר את מצבו הרפואי של המערער, כשמהמסמכים שהוגשו לעיונו עלה כי המערער סובל מאי ספיקת כליות ונזקק לטיפול דיאליזה שלוש פעמים בשבוע ואף הומלץ על השתלת כליות. עם זאת קבע, כי מצבו הרפואי הבעייתי אינו מצדיק להימנע מלהטיל עליו מאסר בפועל.
13. לבסוף צוין, כי אין לזקוף לחובת המערער את העובדה שכפר וניהל את משפטו, אך הוא אינו יכול ליהנות מההקלה לה זוכה מי שמודה ולוקח אחריות על מעשיו.
- נימוקי הערעור
13. המערער הוא אדם חיובי, בן 65, אלמן ואב לשלושה, שעבד עד התאונה כיועץ השקעות בבנק; נהג זהיר ביותר מזה 40 שנה ולחובתו מספר עבירות ישנות ובודדות מסוג קנס, האחרונה לפני 10 שנים. התאונה היוותה עבורו טראומה, ומאז התדרדר מצבו הנפשי והפיזי, כפי שעולה מהתסקיר.

14. נימוקי גזר הדין מלמדים כי בית-המשפט קמא ציין שהמערער לא הודה באחריותו לתאונה, וראה בכך נימוק להחמרה.
15. מצבו הרפואי של המערער קשה, ובין היתר, בעת כתיבת הערעור עמד בפני השתלת כליה. הטלת מאסר מאחורי סורג ובריח במצבו, מהווה פגיעה קיצונית ולא מידתית.
- נציין כי בטיעונים שנשמעו לפנינו הוברר, כי בינתיים המערער עבר השתלת כליה בחודש אוגוסט 2018, ובא-כוחו ביקש לשכנע אותנו (לרבות באמצעות חוות-דעת), כי שהייתו של המערער בתנאי כליאה עלולה לחשוף אותו לזיהומים ולסכנת חיים.
16. בית-המשפט קמא שגה בקביעתו כי רמת הרשלנות בינונית, ובכל זאת גזר מאסר בפועל לתקופה של 10 חודשים למרות מצבו הרפואי של המערער. מדובר ברשלנות ברמה נמוכה, המצדיקה הימנעות ממאסר בפועל. נוכח האמור לעיל והשינוי בחוק העונשין, המאפשר להטיל עבודות שירות למשך 9 חודשים, עתר הוא להפחית את עונשו בהתאם, ולגזור עליו עונש מאסר בדרך של עבודות שירות.
- עמדת ב"כ המשיבה
17. ב"כ הפרקליטות סמכה ידיה על גזר-דינו של בית-המשפט קמא ונטען, כי לא חלה כל שגגה המצדיקה סטייה מקביעת בית-המשפט קמא ביחס לרף הרשלנות.
18. באשר למצב הבריאותי של המערער, בית-המשפט קמא שקל אותו עוד בשלב שהמערער נזקק לטיפול דיאליזה וקבע בצדק, שרק במקרים חריגים מצב רפואי יהווה נימוק להימנע מהשתת מאסר בפועל. במקרה דנן, לא הוגש אף לא מסמך רפואי אחד ממנו עולה, כי קיימת סכנה מהשתת מאסר מאחורי סורג ובריח.
- דיון והכרעה
19. עניינו של המערער מדגים את הקושי בגזירת דינם של מי שהורשעו בגרימת מוות ברשלנות בתאונות דרכים. ברע"פ 2996/13 נייאזוב נגד מדינת ישראל [13.8.2014] (להלן: "עניין נייאזוב") התקיים דיון מעמיק במותב תלתא בשאלת מדיניות הענישה במקרי גרימת מוות ברשלנות, וכך נאמר:

"הענישה במקרי גרימת מוות ברשלנות בגדרי תאונות דרכים או תאונות אחרות היא אתגר קשה, שכן עסקינן ככלל בנאשמים נורמטיביים שמעדו והתרשלו בהיסח הדעת של רגע, וחרב עולמן של שתי משפחות; בראש וראשונה, וברמה עילאית, של משפחת הקרבן שקופדו חייו בשל רשלנות; אליה נכמר הלב. אך במרבית המקרים ישנה גם טראומה לפוגע ולמשפחתו, לא רק בשל הענישה אלא בשל המעשה, ומאמינים אנו איפוא כי הנאשמים מתייסרים אף הם, בכלל וגם בפרשה שלפנינו. כפי שאמרו זאת בתי המשפט הקודמים בתיקים אלה שלפנינו, מלאכת גזירת הדין בכגון דא קשה היא מן הרגיל, וכדברי הנשיא שמגר... 'שאנו דנים בעבירה שאינה כרוכה בפגמים מוסריים או בשחיתות, אלא ביטויה כידוע לכולנו, באופן התנהגותו של האדם הנוהג ברכב'. מכל מקום, בנסיבות אלה של אבדן חיים, לעובדת מותם של הקרבנות ולקדושת חייהם נודעת חשיבות רבה בענישה... " (פסקה כ"א).

20. קושי זה קיים בפנינו, כאשר מחד גיסא, המערער, בהתנהלותו הרשלנית, גרם למותו של ז'ז"ל, שחייו קופדו בגיל צעיר. מאידך גיסא, הוצגו לפנינו בבירור נתוניו של המערער, שהוא אדם נורמטיבי, לא צעיר, המצוי במצב רפואי שמחייב התייחסות, המצוי בטראומה נפשית ופיסית מאז אותה תאונה קטלנית וכל-כך טראגית.

21. מדיניות הענישה הנוהגת בעבירת גרם מוות ברשלנות בכלל, ובעת נהיגה בפרט, היא חדה, ברורה ועקבית, כשבבסיסה עומדת התפיסה לפיה "לנקיטת יד עונשית קשה ומחמירה ישנה השפעה מרתיעה על הנהגים בכביש, ויש בה כדי לקדם את הטמעתה של מודעות ציבורית בדבר החובה לשמור על כללי זהירות כדי להגן על חיי אדם ושלמות גופו... " (רע"פ 548/05 לז"ל נגד מדינת ישראל [19.1.2006]; אושר לאחרונה ברע"פ 5047/18 בלאל נגד מדינת ישראל [3.7.2018]).

22. בעניין ניאזוב, הודגש מקומה המרכזי של דרגת הרשלנות בעת קביעת העונש והובהר, כי במקרים חריגים בלבד יהיה המורשע פטור ממאסר בפועל בשל נסיבותיו האישיות, כפי שקבע, בצדק, בית-המשפט קמא. בנסיבות עניינינו, קבע בית-המשפט קמא כי רשלנותו של המערער היתה בינונית, ולא ראינו להתערב בקביעה זו. בית-המשפט קמא, אשר שמע את כל הראיות בתיק, קבע כי רשלנותו של המערער באה לידי ביטוי בכך, שלמרות תנאים של שדה ראייה פתוח, לא הבחין בשני אופנועים אלא לאחר ההתנגשות באופנוע הנהוג על-ידי המנוח. המערער נעצר טרם כניסתו לצומת, אך בחר לבצע את הפניה שמאלה על אף שהבחין באורות של כלי רכב בתוך טווח ראייתו - כשמצופה היה ממנו להמתין טרם הכניסה לצומת, עד שכלי הרכב יחלפו על פניו ורק אז להתחיל בפניה שמאלה. עם זאת, בית-המשפט קמא שקל את העובדה שהמערער לא התפרץ לצומת ולא נהג במהירות שאינה מתאימה לתנאי הדרך. כמו כן, בית-המשפט קמא התייחס לאופן נהיגתו של המנוח וקבע, כי הוא נהג במהירות של 120 קמ"ש, שהיא אמנם מהירות העולה על המותר, אך נמצאת בגדר הצפיות של הנהג ויש בה, אם בכלל, תרומת רשלנות מזערית.

ענינו הרואות, אם כן, כי בית-המשפט קמא שקל את כל השיקולים הדרושים לעניין קביעת רמת הרשלנות, ולא נפלה כל שגגה במסקנתו הסופית, לפיה רשלנותו של המערער היא רשלנות בינונית.

23. בית-המשפט קמא סקר פסיקה רלבנטית (בעמ' 118 לגזר-הדין) וקבע מתחם עונש הולם שנע בין 7 חודשי מאסר ועד 18 חודשי מאסר, לצד פסילה למשך שנים. כאמור, לא נתבקשנו לקבוע מתחם עונש הולם שונה, אלא לשקול הפחתת עונשו של המערער ל - 9 חודשים על-מנת שיוכל לשאת עונש מאסר בדרך של עבודות שירות.
24. במרכז הטיעונים של ההגנה עלה מצבו הרפואי של המערער. לאחר שהתקיים לפנינו הדיון הראשון, הפנינו את עניינו של המערער לגורם המוסמך בשב"ס לקבלת חוות-דעת מתאימה, על רקע העובדה שבינתיים עבר המערער השתלת כליה, ועל-פי דו"ח הרופא המטפל בו צוין כי הוא "מדוכא חיסון" וחשוף מאד לזיהומים.
25. קיבלנו התייחסות כתובה מאת המנהל הרפואי של מר"ש, ד"ר דימיטרי קלוצקי, מיום 20.2.19, לאחר שהומצאו לעינו מסמכים רפואיים עדכניים של המערער. ד"ר קלוצקי אימץ את גישת הרופא המטפל לפיה קיימת חשיפה מוגברת של החולה בסביבה זיהומית, אך ציין שרפואת שב"ס מסוגלת ליתן מענה לאנשים חולים לאחר השתלת איברים, כשלשב"ס ניסיון בטיפול בחולה, גם מיד לאחר השתלת כליה תוך כדי מאסר. ד"ר קלוצקי ציין במפורש כי בכל מקרה יהיה צורך לשבץ את המערער בתא לבד בקרבת בית-חולים בו הוא נמצא במעקב, כאשר שב"ס יהיה בקשר עם הרופא המטפל.
26. לאחר שנושא זה הובהר על רקע מצבו הבריאותי העדכני של המערער, אנו קובעים כי לא נפלה כל שגגה בגזירת-דינו של המערער. בית-המשפט קמא שקל את מכלול השיקולים ומיקם את עונשו של המערער בתוך המתחם בהתאם לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות. בית-המשפט קמא איזן כראוי בין נסיבותיו האישיות של המערער לבין האינטרס הציבורי שעניינו מלחמת חורמה בתופעת הקטל בכבישים, אשר, כאמור, הפכה למגפה של ממש בחברה הישראלית (ראו והשוו: רע"פ 9909/17 דרויש נגד מדינת ישראל [1.1.2018, פסקה 10]).
27. לא התעלמנו מטענת הסניגור לפיה, על פי תיקון 133 לחוק העונשין, בית-המשפט מוסמך כיום להטיל עונש של עד 9 חודשי מאסר בפועל לנשיאה בדרך של עבודות שירות, ולשיטתו ראוי היה לשקול אפיק זה. נציין את המובן מאליו - כי בכל מקרה, בית-המשפט רשאי לקבוע שגם עונש של עד 9 חודשים יהיה מאחורי סורג ובריח. אלא שבהעמדת עונשו של המערער על 10 חודשים לנשיאה בפועל, יש משום אמירה נורמטיבית של בית-המשפט המתיישבת עם הענישה הנוהגת בעבירות גרימת מוות ברשלנות וערך קדושת החיים בו פגע המערער (וראו, למשל: רע"פ 1031/19 שלבי נגד מדינת ישראל [28.2.2019]).
- לכך יש להוסיף את הכלל לפיו ערכאת הערעור תימנע מלהתערב בעונש שהושת על-ידי הערכאה הדיונית, ותעשה כן רק במקרים שבהם ניכרת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה במקרים דומים, או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר הדין (ע"פ 2358/14 פלוני נגד מדינת ישראל [21.5.2014]; ע"פ 8659/13 אלמליח נגד מדינת ישראל [14.5.2014]; ע"פ 6318/13 מיכאלי נגד מדינת ישראל [2.4.2014]; ע"פ 2104/18 פלוני נ' מדינת ישראל [20.3.19], פסקה 12).
28. סוף דבר: מסקנתנו היא, כי לא נפלה כל שגגה בגזר-דינו של בית-המשפט קמא, אשר מבוסס כדבעי על מדיניות הענישה החדה והעקבית של בית-המשפט העליון בנסיבות כגון אלו שלפנינו. נוכח מצבו הרפואי העדכני של המערער, ערכנו בדיקה מחודשת, כאמור, אל מול הגורם הרפואי המוסמך ונמצא כי רפואת שב"ס ערוכה ליתן מענה לצרכיו הרפואיים של המערער. לפיכך, אנו מורים על דחיית הערעור.
29. על-מנת לוודא שהמערער יעבור הליך מיון מוקדם קפדני, אנו מורים לו להתייבב לנשיאת מאסרו בבית-הסוהר הדרים ביום 2.9.19 עד השעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות, גזר-הדין של בית-המשפט קמא ופסק דין זה. על ב"כ המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שב"ס, טלפונים: *****-*, *****-*.
- התנאים הכספיים שנקבעו לעיכוב ביצוע עונש המאסר יעמדו בתוקפם עד להתייבבות המערער לנשיאת עונשו. ניתן היום, ח' אייר תשע"ט, 13 מאי 2019, במעמד המערער וב"כ הצדדים.